

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
GRĖSMIŲ VALDYMO IR KRIZIŲ PREVENCIJOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIAM SAUGUMUI UŽTIKRINTI
SVARBIŲ OBJEKTŲ APSAUGOS ĮSTATYMO NR. IX-1132 13 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-219 IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
BŪTINIŲJŲ PRIEMONIŲ, SKIRTŲ APSISAUGOTI NUO TREČIŲJŲ ŠALIŲ NESAUGIŲ
BRANDUOLINIŲ ELEKTRINIŲ KELIAMŲ GRĖSMIŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-306
4 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-220
(TAP-21-1209; TAIS NR. 21-28579(2))**

2021-09-23 Nr. NV-2297

Vilnius

Projekto rengėjas. Energetikos ministerija.

Projekto tikslas. Seimo valdybos prašymu pateikti Vyriausybės išvadą dėl Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo Nr. IX-1132 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-219 (toliau – Projektas 1) ir Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatymo Nr. XIII-306 4 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-220 (toliau – Projektas 2) (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Dabartinė situacija. Seimo nariai Laurynas Kasčiūnas, Žygimantas Pavilionis, Emanuelis Zingeris, Raimundas Lopata, Audronius Ažubalis pateikė Įstatymų pakeitimų projektus, kuriais siekiama įpareigoti nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbias įmones pranešti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai (toliau – Komisija) apie sandorius, nepriklausomai nuo jų vertės, jei jos turi duomenų, kad sandorio šalis tiesiogiai ar per tarpininkus dalyvauja įstatymu pripažintų nesaugiomis trečiųjų šalių branduolinių elektrinių projektų įgyvendinime arba projektuose, skirtuose užtikrinti būsimus tokių elektrinių gaminamos elektros energijos pardavimus, ir įtvirtinti, kad kompanijos, dalyvaujančios Baltarusijos Respublikoje statomos Astravo atominės elektrinės (toliau – Astravo AE) projekto įgyvendinime arba projektuose, skirtuose užtikrinti būsimus Astravo AE gaminamos elektros energijos pardavimus, tiesiogiai arba per tarpininkus negalėtų dalyvauti Lietuvos įgyvendinamuose strateginiuose energetikos projektuose.

Projekto esmė. Siūloma iš esmės pritarti Įstatymų projektams ir pasiūlyti Seimui juos tobulinti pagal teikiamas pastabas ir pasiūlymus:

- Siūloma Projektą 1 derinti su šiuo metu galiojančia įstatymo redakcija ir jame nurodyti, kad pranešama **ne tik apie ketinamus sudaryti sandorius, bet ir esminius jau sudarytų sandorių pakeitimus.**
- Siekiant išvengti teisės aktų nuostatų dubliavimo, siūloma Projekte 1 daryti nuorodą į Projektą 2, kuriame apibūdinami sandoriai, apie kurios, nepriklausomai nuo jų vertės, turi būti informuojama Komisija.
- Projekte 2 yra siūloma nustatyti iš esmės absoliutų draudimą vykdyti veiklą energetikos sektoriuje asmenims, kurie susiję su įstatymu pripažintų nesaugiomis trečiųjų valstybių

branduolinių elektrinių projektų įgyvendinimu. Tačiau nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbios įmonės sandorio šalis gali būti Europos Sąjungoje įsisteigusi bendrovė. Tokiu atveju Projektu 2 įtvirtinamas teisinis reguliavimas galėtų nulemti įsisteigimo laisvės, laisvo kapitalo judėjimo ir (ar) paslaugų teikimo laisvės Europos Sąjungoje ribojimus. Šiuo metu galiojantis teisinis reguliavimas nustato, kad galimai grėsmę nacionaliniam saugumui keliantys subjektai (ar sandoriai) vertinami individualiai. Atsižvelgiant į tai, siūloma **Projekto 1 ir Projekto 2 tikslams įgyvendinti pasinaudoti Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 13 straipsnyje numatytu sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikros mechanizmu** ir Projekte 2 nustatyti, kad „Asmenų, dalyvaujančių įstatymu pripažintos nesaugia branduolinės elektrinės statyboje trečiojoje šalyje ar jos veikloje, su tokios elektrinės veikla susijusios elektros energetikos infrastruktūros plėtros projektuose, arba jų kontroliuojamų asmenų sandoriams su nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbiomis įmonėmis dėl Lietuvos Respublikoje įgyvendinamų energetikos sistemos projektų yra taikoma Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 13 straipsnyje numatyta sandorių atitikties nacionalinio saugumo interesams patikra“.

Derinimas. Projektas be pastabų suderintas su Teisingumo, Vidaus reikalų, Konkurencijos taryba, Specialiųjų tyrimų tarnyba ir Valstybės saugumo departamentu. Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Finansų ministerija, Krašto apsaugos ministerija ir Užsienio reikalų ministerija per nustatytą terminą pastabų nepateikė.

Projektui pritarta 2021 m. rugsėjo 21 d. tarpinstitucinis pasitarime ir pasiūlyta Ekonomikos ir inovacijų ministerijai įvertinti tarpinstitucinio pasitarimo metu išsakytas pastabas, prireikus parengti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo tobulinimo (pvz. dėl atsakomybės už informacijos Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai apie ketinamus sudaryti sandorius nepateikimą ar nepateikimą įstatyme nustatytais terminais ir kitus) ir pristatyti juos Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos koordinavimo komisijai.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas neprieštaruja Vyriausybės programos nuostatoms.

Dalykinio vertinimo išvada.

Siūlytina Projektą svarstyti Tarpinstituciniame pasitarime.

Patarėjas

Dalius Labanauskas